

Toimintakertomus 2010

Taustaa

Neuvoston strategiset päämäärät

Suomen yliopistokirjastojen neuvoston toimintaa ohjaavat strategiset päämäärät voisi nimetä seuraavasti:

- yliopistokirjastojen vaikuttavuuden edistäminen yliopistojen perustehtävien suorittamisessa
- yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja julkiseen keskusteluun vaikuttaminen erityisesti tietoaisteistojen saannin varmistamiseksi
- neuvoston kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden lisääminen
- yhteisten toimintatapojen kehittäminen
- toimialan tuottavuuden parantaminen.

Neuvoston tärkeimpiä linjauksia, toimia ja suunnitelmia näiden strategisten päämäärien toteuttamiseksi käydään tarkemmin läpi toimintakertomuksen Strategisten päämäärien tarkastelua -osiossa.

Neuvoston kokoonpano

Yliopistolaki astui voimaan vuoden alusta, ja tämä toi muutoksia sekä yliopistojen että yliopistokirjastojen toimintaan. Yliopistojen lukumäärä väheni yhdistymisten johdosta neljällä. Tästä syystä neuvoston kokoonpano uudistettiin perusteellisen keskustelun pohjalta.

Neuvoston jäseniä ovat kirjastojen johtajat seuraavista yliopistoista:

- Aalto-yliopisto
- Helsingin yliopisto
- Itä-Suomen yliopisto
- Jyväskylän yliopisto
- Kuvataideakatemia
- Lapin yliopisto
- Lappeenrannan teknillinen yliopisto
- Maanpuolustuskorkeakoulu
- Oulun yliopisto
- Sibelius-Akatemia
- Svenska handelshögskolan
- Tampereen teknillinen yliopisto
- Tampereen yliopisto
- Teatterikorkeakoulu
- Turun yliopisto
- Vaasan yliopisto (Tritonia)

- Åbo Akademi

Pysyviksi asiantuntijajäseniksi kutsuttiin seuraavien keskeisten yhteistyökumppanien edustajat:

- Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalvelut
- Varastokirjasto.

Strategisten päämäärien tarkastelua

Vaikuttavuuden edistäminen yliopistojen perustehtävien suorittamisessa

Tutkimuksen ja opetuksen tietohuollon tasapuolinen saatavuus pitää turvata. Siksi neuvosto pitää tärkeänä yliopistojen verkostoyhteistyönä luomien yhteisten palvelujen ja toimintojen säilyttämistä rakenteita muutettaessa. Tärkeää on myös se, että yliopistokirjastot toimivat jatkossakin laitoksina, jotka selkeästi tukevat tutkimusta ja opetusta sekä palvelevat organisaation ulkopuolisia asiakkaita.

Neuvoston tärkeänä pitämät Kansalliskirjaston kokoelmat ja FinELibin aineistot luokiteltiin merkittäviksi kansallisen tason infrastruktuureiksi. Neuvosto seurasi myös aktiivisesti Suomen Akatemian e-tiedettä koskevan tutkimusohjelman valmistelua.

Tutkimushallinnon tukeen sekä yliopistojen ja tieteenalojen arviointiin liittyvät tehtävät ovat lisääntyneet, kun toimintaympäristö on muuttunut. Tutkimushallintoon liittyvät asiat otettiin alkuvuodesta toimintasuunnitelmaan. Keväällä tehtiin selvitys yliopistokirjastojen osuudesta julkaisuarkistojen ja -rekisterien tuottamisessa. Viittausanalyysit nousivat myös tärkeäksi kohteeksi, ja neuvosto osallistui viittausanalyysijä käsittelevän koulutuksen suunnitteluun. Koulutus järjestetään Aalto-yliopistossa.

Neuvosto osallistuu Suomen yliopistot Unifi ry:n aloitteesta Julkaisuforumihankkeeseen. Tieteellisen seurain valtuuskunnan Julkaisuforumihankkeessa tavoitteena on luoda järjestelmä, jossa tieteellistä julkaisutoimintaa voidaan arvioida paitsi määrällisesti myös laadullisesti.

Vuonna 2010 keskeisiä vaikuttamisen kohteita olivat

- TiedeKOTA -järjestelmän kehitystyön seuraaminen
- Raketti-hankkeen Jure-projektin seuranta
- yliopistouudistuksen vaikutukset yliopistokirjastoihin ja kirjastojen asema yliopistojen rakenteellisessa kehittämisessä
- yliopistojen ja yliopistokirjastojen rahoitus
- yliopistokirjastojen keskitettyjen palvelujen, erityisesti Kansalliskirjaston ja Varastokirjaston palvelujen, organisoituminen uuden yliopistolain aikana
- yhteistyö ammattikorkeakoulukirjastojen ja erikoiskirjastojen kanssa.

Neuvosto antoi lausunnon raportista Opetuksen ja tutkimuksen toimintaympäristö 2020 – Korkeakoulukirjastojen rakenteellinen kehittäminen digitaalseksi palveluverkoksi.

Kansalliskirjaston kansainvälinen arviointiryhmä kutsui neuvoston edustajat haastatteluun 27.10.2010.

Näkyvyyden lisääminen ja yhteistyö

Yliopistokirjastojen neuvoston viestinnässä korostui edelleen vuonna 2010 suhteiden vahvistaminen sidosryhmiin. Tärkeää on myös profiloituminen merkittävänä kirjastotoiminnan asiantuntijana ja tieteellisten kirjastopalvelujen uudistajana. Kontakteja sidosryhmiin ja muihin

neuvoston kannalta tärkeisiin organisaatioihin tiivistettiin valtuuttamalla jäsenet edustamaan neuvostoa eri organisaatioissa ja eri tilanteissa.

Neuvosto osallistui kirjastoalan yhteisiin hankkeisiin sekä eri kirjastosektoreissa että alan yhdistyksissä. Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalveluilla on keskeinen rooli yhteistyön organisoinnissa eri sektoreiden kesken.

Neuvoston edustaja kutsuttiin IFLA 2012 kansalliseen komiteaan, jonka tarkoituksena on suunnitella vuoden 2012 Suomessa pidettävää IFLAn konferenssia.

Yliopistokirjastojen kansainvälistä näkyvyyttä englanninkielisillä www-sivuilla lisättiin laatimalla aiemmin suunnitellut kirjastoesittelyt.

Yhteisten toimintatapojen kehittäminen

Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalvelut tuottavat yliopistokirjastojen käyttämät keskitetyt palvelut. Syksyn ensimmäisessä kokouksessa pidettiin Kirjastoverkkopalveluiden tuottamat palvelut -miniseminaari.

Neuvostolla on edustus eri tasoilla Kansallinen digitaalinen kirjasto -hankkeessa. Vuonna 2010 keskityttiin asiakasliittymän hankintaan. Yliopistokirjastot olivat kiinnostuneita ottamaan asiakasliittymän käyttöön alkuvaiheessa.

Kansalliskirjaston kirjastotoiminnan vaikuttavuuden arviointiryhmässä neuvostolla on edustus sekä vaikuttavuus- ja tilastoasioissa. Ryhmien tarkoituksena on tuottaa kirjastojen vaikuttavuuden arviointiin yhteisiä välineitä ja käytäntöjä.

Yliopistokirjastojen nimikeselvitys valmistui keväällä. Sen tarkoituksena oli tuottaa ajantasainen kuva kirjastoissa käytetyistä nimikkeistä.

Sisällönkuvailun asiantuntijaverkosto toimi aktiivisesti ja tuotti Sisällönkuvailun periaatteet -suosituksen. Sisällönkuvailupäivät järjestettiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Toimialan tuottavuuden parantaminen

Yhteistyössä muiden kirjastosektoreiden ja Kansalliskirjaston kanssa osallistutaan kansallisen arviointijärjestelmän kehittämiseen ja vaikuttavuuden arviointityöryhmän toimintaan. Asiakaskysely toteutettiin keväällä 2010. Kyselyiden tuloksia käsiteltiin yhdessä Kirjastoverkkopalveluiden kanssa.

Neuvostolla on edustus Standardoimisliiton Tietohuoltokomiteassa. Kahdesta ISO-standardista annettiin lausunto.

Järjestetyt tapahtumat

Yliopistokirjastojen neuvosto on vuonna 2010 järjestänyt tai ollut mukana järjestämässä kahta seminaaria. Näistä toinen pidettiin Helsingissä ja toinen Tampereella.

- Johtamisviestintä ja tutkimushallinnon tietojärjestelmien kehittäminen, 28.5.2010 Helsinki
- Maksuton ei ole ilmaista – yliopistokirjastojen talous kunnossa? 25.11.2010 Tampere